

NAMES OF FAMILY RELATIONS IN PETTY NOBILITY VILLAGE OF SIABERKA IN ZHYTOMYR REGION

O. V. ZAKHUTSKA, PhD: Doctor of Arts in Linguistics, Senior Lecturer,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

E-mail: oksana.zov@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9766-0683

Abstract. *The article presents the family vocabulary used by Poles living in a small petty nobility village in Zhytomyr region in Ukraine in comparison with the corresponding vocabulary of some other Polish dialects in the same territory. There are analyzed 44 words; among them both borrowings from Ukrainian and/or Russian, e.g. diad'ko 'uncle' ◇ Ukr. дядько; nieboha 'nephew, niece' ◇ Ukr. небога; semia 'family' ◇ Ukr. dial. сім'я (lit. сім'я, cf. Rus. семья), and native Polish ones, e.g. córka 'daughter', ojciec 'father', zięć 'son-in-law'. It is the first attempt to describe the whole vocabulary within one thematic scope and show its usage by different people. There have been defined 9 synonymous series consisting of the native Polish word and its differential counterpart(s), e.g. dziadek ~ dziaduńko 'grandad'; mąż ~ człowiek 'husband'; synowa ~ niewiastka 'daughter-in-law', that can be found in one respondent's speech, or in different ones. The comparison with other Polish dialects in Ukraine showed that out of 44 analyzed words 38 words are used also in other neighbouring territories, what constitute above 86%. Only a few lexemes have not been registered in other Polish dialects, though there have been noted different borrowings with the same meanings.*

Keywords: *family vocabulary, Polish in Ukraine, native Polish vocabulary, borrowings*

Introduction. Family and family life have long attracted the attention of researchers from various scientific disciplines, as it is the area closest to the man in which there are reflected the customs, history, way of being and preserving the nation. In addition, for linguists it is extremely important that vocabulary connected family is used by all language users.

Recent research. The family vocabulary in the Polish language in Ukraine has been presented only from the point of view of the presence in East Slavonic borrowings in it. For instance, Aleksandra Krawczyk [-Wieczorek] distinguishes 17 borrowings connected with family and family life in the Polish language of Maćkowce in Podilia [3, pp. 73–84]. In the monograph on the vocabulary of Siaberka within the family-related semantic group, I show the functioning of the differential¹ and native vocabulary in the context of the coexistence of the “special” words with their native counterparts [8, pp. 101–104].

The purpose of the article is to present vocabulary related to family and family life, including borrowed and native Polish, in the language of the petty nobility village of Siaberka in Zhytomyr region in comparison with the corresponding vocabulary used in other Polish dialects in Ukraine. Not only borrowings from Ukrainian and Russian are described, but also native (including archaic, dialect and regional) words that have been neglected before as requiring no additional comment. The targeted group of words, commonly used to describe family members, degrees of kinship and personal relationships, belongs to everyday vocabulary, so it is well represented both in the language of the petty nobility and in the language of the peasants in Ukraine.

Methods. The material for the analysis was extracted from the texts recorded in Siaberka, inhabited by the descendants of the petty nobility in the years 2002-2003 by Aleksandra Krawczyk [-Wieczorek], Marta Gugąła and Genowefa Tymbrowska within the dialectical research conducted under the supervision of Professor Janusz Rieger and also by Oksana Zakhutska and Liudmyla Yanushevska in 2012. This is a total of more than 20 hours of recordings from five respondents: HK18, ZT28, MR31, JG33, MG36 (the digits indicate the year of birth). The present sociolinguistic situation together with the history of the village was described by O. Zakhutska [8, pp. 29–44].

The family vocabulary is presented in comparison with the corresponding vocabulary of respondents of the petty nobility origin from Sataniv on Zbruch River from the recordings by Renata Modzelewska (abbreviation: Sat) [4] and vocabulary used in some peasant villages in Ukrainian Podilia: in Oleszkowce based on the vocabulary by Iwona Cechosz- Felczyk (abbreviation: Oleszk) [2], in Hreczany on the basis of the mentioned dictionary and recordings by Liudmyla Yanushevska (abbreviation: Hrecz) and in nearby Maćkowce following A. Krawczyk [-Wieczorek] (abbreviation: Maćk) [3], as well as in Czerwone Chatki, Burtyn and Zielona (abbreviations: CzCh; Burt, Ziel) based on the monograph by Lidia Nepop [1]. The above-mentioned monographs and dictionaries, in addition to the differential lexicon, also give national one, though limited in scope [2, pp. 13–24; 5, pp. 8–11; 7, pp. 270–276].

There have been excerpted 44 lexical units denoting family members and relations. The native Polish words (including archaic, regional, and dialect ones) and borrowings are given alphabetically, mostly in the basic form. Nouns that have been recorded only in plural are given unchanged, similarly are described diminutives. Nouns (including diminutives) inevitably prevail, with a few adjectives and descriptive constructions, such as *stan małżeński*, (*brat*) *w drugim pokoleniu*. The archaic, dialect and regional words are compared with Polish dictionaries: *Słownik języka polskiego* by S. Linde (SL), *Słownik języka polskiego* by A. Kryński, J. Karłowicz, W. Niedźwiedzki (the so-called „warszawski” – SW), *Słowniki gwar polskich* by J. Karłowicz (SGPK), *Słownik języka polskiego* ed. by W. Doroszewski (SJPD), *Słownik polszczyzny XVI wieku* ed. by M. Mayenowa (SPXVI) and *Słownik gwar polskich* compiled at the Institute of Polish Dialectology of Polish Academy of Sciences in Cracow, vol. I ed. by M. Karaś, vol. II–V – J. Reichan, vol. VI–VIII – J. Okoniowa (SGP PAN). The meanings of borrowings coincide with those in the language they origin from. The quote is given in its simplified transcription, along with an indication of the respondents (initials and numbers indicating the year of birth). In square brackets, the explorer’s questions and any comment necessary to understand the quotation are given. Ukrainian equivalents and their meanings are given according to the Ukrainian Dictionary in 11 volumes and the dictionary by B. Hrinchenko; Russian words – according to the Russian dictionary by S. Ozhegov and N. Shviedova and according to the dictionary by V. Dal.

Results. The presented description of the vocabulary related to the family was dictated by the available material and some of its aspects can be developed and completed. However, hopefully it does not distort the presented image.

babcia ‘ts.’. *I babcia była tu, my wszystkie z nim rozmawiały po pol’sku* MG36 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz and Maćk (along with *babka*, Ukr. *babusia*, Rus. *babuszka*) → prababunia

brat ‘ts.’. *Alie zaraz już zaczęła wojna, ja i mama, jeszcze i brat, to z tej pory my całe wojne tutaj byli* MR31 ▲ Sat (also dimin. *bratek*); Oleszk (also dimin. *bracik*), Hrecz

bratowa 'ts.'. *A z sonsiadamy nie, tyl'ko z bratowo, my tak to po pol'sku, to po ukrajinsku, tak i z menżem* MR31 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz

ciocia 'ts.'. *Tam już dō swoich dzieci, dō mamy, dō cioci* [mówili] MG36 ▲ Sat (also dimin. *ciociunia*); Oleszk and Hrecz (along with *ciotka*)

córka 'ts.'. *U mnie była córka malieńka, pirszeńka, i duże chorowała* ZT28 ▲ Sat and Oleszk and Hrecz (along with Ukr./Rus. *doczka*, dimin. *docia*)

człowiek 'husband'. *Ja z swoim człowiekiem brała śliub już w kościele* MR31 © SW gwar., bez przykładu, SGPK, SGP PAN obsz. wsch., Bukowina rum., Tarnopol, Wilno ◇ Ukr. *чоловік* ▲ Sat, Burt; Oleszk (cf. Hrecz and Maćk *człęk*) → mąż

diad'ko 'uncle'. *U mnie diad'ko był, Polinary, to wszystko było Polinarego, to wujko pewnie nazywa się po pol'sku* MR31 ◇ Ukr. *дядько* ▲ Ziel; Oleszk *dziadźko*, Hrecz → stryjasek; wujko; diadio

diadio 'uncle'. [A brat mamy?] *diadio, a nie – wujko* ZT28 ◇ Ukr. *дядько* ▲ Burt → stryjasek; wujko; diad'ko

dwojurodzony / dworodzony (brat, siostra) 'cousin'. *Alie to już ona nie rōdzona ta babcia, a już dworōdzona, mego dziadka ta brata* [żona] MG36 ◇ Ukr. *двоюрідний*, Rus. *двоюродный* ▲ Ziel and Oleszk, Hrecz, Maćk *dwojurodny* → pokolenie: u drugim pokoleniu

dziad, dimin. **dziadek** 'ts.'. *Tyl'ko jedne mieszkali Poliacy tutaj, nasze ojcy, nasze dziady oni tyl'ko we wsi wszeńdzie po pol'sku* JG33. *On taki był bōgaty dziadek, miał kiedyś i złoto* MG36 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → dziaduńko, pradiadunio

dziaduńko dimin. 'grandad'. *Kōliende to już dziaduńko, sami starszy, bierze* MG36 ◇ Ukr. dimin. *дідунько* ▲ Oleszk, Hrecz → dziad; pradiadunio

działki pl 'children'. *Już my takie działki czymałe, to wszystko nas uczyli nasze stare liudzie* ZT28 © SPXVI, SL XVI–XVIII c., SW, SGPK i SGP PAN ogpol., SJPD przest., dziś żart. ◇ cf. Ukr. *дімку*, Rus. *дѐмку* ▲ CzCh → dzieci

dziecko, pl **dzieci** 'ts.'. „Nu ty wierzysz w Pana Boga? – Wierze, i dzieci moje wierzo” ZT28 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → działki

małżeński: stan małżeński 'ts.'. *Duże taka ładna była pieśń pol'ska wesel'na, jak już dziewczyna dzieńkowała rodzicom i panienkam i kawalierzam, że ja już ód was odchodze, że już postempuje u stan małżeński* ZT28 ▲ no record

mamin 'belonging to mother'. *Maminej siostry ta syn* MG36 ◇ Ukr./Rus. *м'амин* ▲ Oleszk, Hrecz

matka, dimin. **mama** 'ts.'. *W czterdzieści dziewiontym roku jeszcze matka była siēdziała, jeszcze była u więzieniu* JG33. *A mnie nauczili i pisać, i mówić mama z tatkiem* MR31 ▲ Sat; Oleszk and Hrecz (also dimin. Ukr. *mamunia*)

mąż 'ts.'. [A mówili człowiek?] *I człowiek mówili, to już wieńksza czeńść tak: każe czołowik i żinka, a tak jak już po pol'skiemu, to wieńksza czeńść mówili monż i żona* ZT28 ▲ Sat (along with *człowiek*); Oleszk (along with *człęk*) → człowiek

nieboha 'nephew, niece'. *W jego niebohi był dzień narodzenia, i oni tam sprawiali ten dzień narodzenia* ZT28 ◇ Ukr. *небога* ▲ no record (cf. Oleszk and Hrecz ukr./Rus. *plemiannik, plemiannica*)

niewiastka 'daughter-in-law'. [Syna żona?] *Niewiastka* ZT28 © SPXVI, SL XVI–XVII c., SW daw., SGPK ogpol., SJPD daw. ◇ cf. Ukr. *невістка*, Rus. *невестка* ▲ Sat; Oleszk, Hrecz, Maćk → synowa

niezakonny 'illegitimate'. [Jak dziewczyna ma dziecko jeszcze przed ślubem, to jak się takie dziecko nazywa?] *Nieżakonné* ZT28 ◇ Ukr. *незаконний*, Rus. *незаконный* ▲ no record (cf. Oleszk and Hrecz ukr./Rus. *bajstruk*)

ojce pl 'parents'. *Nasze ojce, nasze dziady, nasze pradziady – oni tyl'ko we wsi wszeǳie po pol'sku* JG33 © SPXVI, SW jako mało używ., SGPK *ojcowie*, SJPD przest., dziś gwar. ◇ cf. Ukr. pl *батьк'у* (lp *б'атько* 'father') ▲ Sat; Hrecz 'parents, forefathers' → rodzice

ojciec 'ts.'. *W domu u mnie ni ojciec nie umiał czytać, ni matka nie umiała* HK18 ▲ Sat (along with Ukr. *baćko*); Oleszk and Hrecz (along with *tato*, Rus. *papa*) → *tato*, *tatko*

pokolenie: (brat, siostra) w drugim pokoleniu 'cousin'. *Brat już u drugim pokólieniu, maminej siostry ta syn, tó tam żył długo* MG36 ▲ no record → *dwojurodzony*

pokrytka 'a woman having an illegitimate child'. [Jak dziewczyna ma dziecko jeszcze przed ślubem, to jak się ona nazywa?] *Pokrytka* ZT28 ◇ Ukr. przest. *п'окр'ітка* ▲ no record

prababunia dimin. 'grandma'. *Tut i pradiadunio i prababunia tutaj* MR31 ◇ Ukr. dimin. *прабаб'уня* ▲ Oleszk Ukr. *prababusia*, Hrecz *prababka* → *babcia*

pradziad 'ts.'. *Nasze ojce, nasze dziady, nasze pradziady – oni tyl'ko we wsi wszeǳie po pol'sku* JG33 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → *pradiadunio*

pradiadunio dimin. 'grandad'. *Tut i pradiadunio i prababunia tutaj* MR31 ◇ Ukr. dimin. *прадіаду́ньо* ▲ Oleszk, Hrecz → *pradiad*

rodzice¹ 'ts.'. *Zapisano jego z jego ródziców, skond on pochodzi* MG36 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz and Maćk (along with Ukr. *baćki*, *batki*) → *ojce*

rodzice² 'here: relatives'. *D'o_mnie przychodzo dzieci zawsze, i tak przychodzo dalekie ródzicy i bliskie przychodzo zawsze na Wigilie* MG36 ◇ cf. Ukr. *п'о́дучи* ▲ no record (cf. Oleszk ukr./Rus. *swojak*)

rodzina 'ts.'. *Sześć takich ródziny, ży to dzieci u nich jest i oni młody jeszcze tutaj, a to wszyscy stare* MG36 ▲ Sat; Oleszk (along with Rus. *siemia*), Hrecz (along with Rus. *semejstwo*) → *semia*

rodzony 'ts.'. *Kiedys u mnie taka babcia była, alie to już ona ni ródzona ta babcia, a już dworódzona* MG36 ▲ Sat; Hrecz → *dworodzony*

semia (semnia) 'family'. *Swoja semnia modliła sie doma, krasili kraszanki* MR31 ◇ Ukr. dial. *с'ем'я* (lit. *сім'я*, cf. Rus. *сем'я*) ▲ Sat *siemia*; Oleszk Ukr. lit. *simia* i Rus. *siemia*, Hrecz *simia* oraz kontaminacja ukr./Rus. *semejstwo*, Maćk Rus. *siemj'a* i *siemiejstwo*

stryjasek dimin. 'ts.'. *Wysłali moich i wujaszków, i stryjaseków* HK18 ▲ Sat and Oleszk and Hrecz *stryj*, *stryjko* → *wujko* (*wujaszko*); *diad'ko*, *diadio*

syn, dimin. **syneczek** 'ts.'. *Mama, tatko, teraz syny, córki, wnuczki – o to rodzina* ZT28. *Jak u mnie był mały syneczek, to ja dó jego po polsku rozmawiała* HK18 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz

synowa 'ts.'. *Teraz przyjeżdża zieńć, on nie rozumi, przyjeżdża synowa z synem – nie rozumi, już my rozmawiamy po ukraińsku* MR31 ▲ Sat; Oleszk → *niewiastka*

świekor² 'father-in-law (husband's father)'. [A ojciec męża to kto?] *Świekor* ZT28 ◇ Ukr. *с'є́коп*, Rus. *с'є́коп* ▲ no record (cf. Hrecz and Maćk daw. *świekie*)

świekrucha 'mother-in-law (husband's mother)'. [Mama męża to kto?] *Świekrucha* ZT28 © SL XVIII c., SW gwar., SGPK z lubelskiego i pow. chełmskiego ◇ Ukr. *свє́кp'л'уxа* ▲ Hrecz, Maćk

tato, dimin. **tatko** 'ts.'. *Jeszcze moja mama ta tato tam pracowali* MG36. *A tatka tak i ni ma. Posyłali my rozysk, to przyszło, że umar, u więźnieniu, reabilitowany już po wojnie* MR31 ▲ Sat; Oleszk and Hrecz (also *tatunio*) → *ojciec*

teszcza 'mother-in-law (wife's mother)'. [A mama żony?] *Teszcza* ZT28 ◇ Ukr. *м'єщ'а* ▲ Hrecz

wnuczka 'ts.'. *Mama, tatko, teraz syny, córki, wnuczki – o to rodzina* ZT28 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → wnuk

wnuk 'ts.'. *Nie ma dzieciów, nie ma wnuków, a tyl'ko kóło_mnie jest p|anica, brata syn* HK18 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → wnuczka

wujko, dimin. **wujaszko** 'uncle'. *U mnie diad'ko był, Polinary, to wujko pewnie nazywa sie po pol'sku* MR31. *W Stalinhrlad i na D'on wysyłali, mój był ten wujaszko* HK18 © SW, SJPD reg. za SW ◇ cf. Ukr. dial. *elyuko* ▲ Sat; Oleszk, Hrecz → stryjasek; diad'ko, diadio

zięć 'ts.'. *Teraz przyjeżdża zieńć, on nie rozumi, przyjeżdża synowa z synem – nie rozumi, już my rozmawiamy po ukraińsku* MR31 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz

żona 'ts.'. [A mówili chłop i baba?] *U nas mówili monż i żona* ZT28 ▲ Sat; Oleszk, Hrecz (also *żonka*)

In the article there are analyzed 44 lexical units denoting family relations and degrees of kinship, among which 27 native Polish words, including 3 words used in old Polish and Polish dialects (*dziatki*, *niewiastka*, *ojce*), and 17 differential words, including one regionalism from the eastern borderland (*wujko*), and 2 older Ukrainians (*człowiek*, *świekrucha*), registered in Polish already in the 18th century. Among 14 newer borrowings there are 10 Ukrainian words and 4 words from Ukrainian and/or Russian, and there are no exclusively Russian borrowings, which prove the functioning of the Ukrainian language as one of the primary in the family life of the inhabitants of Siaberka.¹

38 words are used also in other Polish dialects in Ukraine: 25 native Polish lexemes and 13 differential ones, which actually are widely known. Only a few lexemes have not been registered in other Polish dialects – adjective *małżeński* and periphrastic structure *w drugim pokoleniu*, and borrowings *nieboha*, *niezakonny*, *pokrytka*, *rodzice* 'relatives', though there have been noted different borrowings with the same meanings, e.g. *plemiannik/plemiannica*, *bajstruk*, *swojak* (cf. above).

There were 9 synonymous series consisting of the native Polish word and its differential counterpart(s): *babcia* ~ *prababunia*; *dziadek* ~ *dziaduńko*; *dzieci* ~ *dziatki*; *mąż* ~ *człowiek*; *rodzice* ~ *ojce*; *rodzina* ~ *semia*; *stryjaszek* ~ *wujko* / dimin. *wujaszko* ~ *diadio*, *diad'ko*; *synowa* ~ *niewiastka* and synonymic periphrastic structure (*brat*) *w drugim pokoleniu* ~ *dwojurodzony*. Synonyms can be found in one respondent's speech, and it is important to follow the frequency of using each word and the context of their occurrences, e.g. *mąż* ~ *człowiek* noted in ZT28 (used 51 ~ 4 times), MR31 (3 ~ 1) and MG36 (6 ~ 2), *dzieci* ~ *dziatki* in ZT28 (8 ~ 8), *rodzice* ~ *ojce* in ZT28 (3 ~ 2) and MG36 (3 ~ 11), *rodzina* ~ *semia* in ZT28 (15 ~ 6), MR31 (1 ~ 2), MG36 (2 ~ 2). The lexical parallels can differ also the speeches of various people, e.g. *babcia* MG36 ~ *prababunia* MR31; *rodzice* HK18 ~ *ojce* JG33; *stryjaszek* HK18 ~ *diadio* MG36; *synowa* MR31 ~ *niewiastka* ZT28. This demonstrates the „competition” and “struggle” between native Polish and foreign, borrowed words that inevitably penetrate into Polish as a result of persistent language contacts.

Comparing family-related vocabulary used in Siaberka and with that used in peasant villages, one can notice a great similarity, but also certain differences. For instance, in Siaberka there are used exclusively the words *córka*, *ojciec* (also *tato*), *rodzice*, *żona*, while in peasant dialects near Khmelnytskyi there function also their foreign counterparts: Ukr./Rus. *doczka* (dimin. *docia*, also Ukr. *dońka*), Rus. *papa*, Ukr. *baćki* (*batki*), Ukr. *żonka* what needs further research on the extensive material.

Discussion. This article presents a not described before layer of vocabulary related to family from the point of view of the presence of Polish native and borrowed words. The presented linguistic material can become the basis for further cultural,

ethnographic or anthropological research in the conditions of irreversible disappearance of Polish in the former South-Eastern Poland.

Notes

¹ “Differential” (or „special”) vocabulary is understood here as words different from the present-day Polish, which are made up of archaic, dialect or regional words, as well as words borrowed from Ukrainian and/or Russian.

² Cf.: word *świekie* is registered in SL XVI–XVIII c. bez kwal., SGPK *świekr* z pow. chełmskiego, SJPD *świekie* przest.

References

1. Непоп, Л.В. Лексичні особливості польських говірок на території Хмельницької та Житомирської областей [Текст] / Л.В. Непоп. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2004. – 212 с.

2. Cechosz-Felczyk, I. Słownictwo gwary Oleszkowiec and Hreczan (Greczan) na Podolu [Tekst] / I. Cechosz-Felczyk. – Kraków : Lexis, 2004. – 397 s.

3. Krawczyk, A. Zapożyczenia leksykalne w sytuacji wielojęzyczności. Ukrainizmy i rusycyzmy w gwarze Maćkowiec na Podolu [Tekst] / A. Krawczyk. – Warszawa : DiG, 2007. – 157 s.

4. Modzelewska, R., Rieger, J. Słownictwo gwary Satanowa nad Zbruczem / R. Modzelewska, J. Rieger // Słownictwo kresowe. Studia i materiały, pod red. J. Riegera. – Warszawa, 2008. – S. 261-366.

5. Rieger, J. O pożytkach płynących z opracowania dużego słownika polszczyzny jednej wsi kresowej / J. Rieger // I. Cechosz-Felczyk, Słownictwo gwary Oleszkowiec and Hreczan (Greczan) na Podolu. – Kraków, 2004. – S. 7–11.

6. Rieger, J. O słownictwie dzisiejszej polszczyzny na Ukrainie i metodach jej badania / J. Rieger // Prilozi na Oddelenieto za lingvistika i literaturna nauka pri MANU”, br. 37/II/2011, pod red. M. Mirkulovskiej. – Skopje, 2012. – S. 121–128.

7. Rieger, J. Zapożyczenia [fragment opracowania: R. Modzelewska, J. Rieger, Słownictwo gwary Satanowa nad Zbruczem] / J. Rieger // Słownictwo kresowe. Studia i materiały, pod red. J. Riegera. – Warszawa, 2008. – S. 270–276.

8. Zakhutska, O. Polszczyzna drobnoszlacheckiej wsi Siaberka na Wołyniu. Słownictwo [Tekst] / O. Zakhutska. – Warszawa : Wydawnictwo DiG, 2015. – 200 s.

References

1. Nepop, L.V. (2004). Leksychni osoblyvosti pols'kykh hovirok na terytorii Khmelnytskoi ta Zhytomyrs'koi oblasteri” [Lexical peculiarities of Polish dialects in the territory of Khmelnytskyi i Zhytomyr regions]. Kyiv : VPTs „Kyivskyi un-t”, 212.

2. Cechosz-Felczyk, I. (2004). Słownictwo gwary Oleszkowiec and Hreczan (Greczan) na Podolu [Vocabulary of Oleszkowce and Hreczany (Greczany) dialects in Podolia]. Kraków : Lexis, 397.

3. Krawczyk, A. (2007). Zapożyczenia leksykalne w sytuacji wielojęzyczności. Ukrainizmy i rusycyzmy w gwarze Maćkowiec na Podolu [Lexical borrowings in the situation of multilingualism. Ukrainian and Russian borrowings in Maćkowce dialect in Podolia]. Warszawa : DiG, 157.

4. Modzelewska, R., Rieger, J. (2008). Słownictwo gwary Satanowa nad Zbruczem [Vocabulary of Sataniv dialect at Zbruch river]. Słownictwo kresowe. Studia i materiały, ed. J. Rieger. Warszawa, 261-366.

5. Rieger, J. (2004). O pożytkach płynących z opracowania dużego słownika polszczyzny jednej wsi kresowej [About the benefits of compiling a large Polish dictionary of one border dialect]. I. Cechosz-Felczyk, Słownictwo gwary Oleszkowiec and Hreczan (Greczan) na Podolu. Kraków, 7–11.

6. Rieger, J. (2012). O słownictwie dzisiejszej polszczyzny na Ukrainie i metodach jej badania [About the vocabulary of today's Polish in Ukraine and the methods of its research]. Prilozi na Oddelenieto za lingvistika i literaturna nauka pri MANU", br. 37/II/2011, ed. M. Mirkulovska. Skopje, 121–128.

7. Rieger, J. (2008). Zapozyczenia [Borrowings]. Słownictwo kresowe. Studia i materiały, ed. J. Rieger. Warszawa, 270–276.

8. Zakhutska, O. (2015). Polszczyzna drobnoszlacheckiej wsi Siaberka na Wołyniu. Słownictwo [The Polish language of petty nobility village of Siaberka in Volhynia. Vocabulary]. Warszawa : Wydawnictwo DiG, 200.

НАЗВИ РОДИННИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ДРІБНОШЛЯХЕТСЬКОМУ СЕЛІ СЯБЕРКА НА ЖИТОМИРЩИНІ

О. В. Захуцька

Анотація. У статті представлена «родинна» лексика, що використовується поляками, які живуть у невеликому дрібношляхетському селі Сяберка на Житомирщині у порівнянні з відповідною лексикою деяких сусідніх польських говірок. Проаналізовано 44 слова, у тому числі запозичення з української та/або російської мов, напр. diad'ko ◇ укр. дідько; nieboha ◇ укр. небіла; semia ◇ укр. діал. сім'я (літ. сім'я, пор. рос. семья), та питомі польські, напр. córka 'донька', ojciec 'батько', zięć 'зять'. Це перша спроба описати усю лексику у межах однієї тематичної групи та показати її використання різними людьми. Визначено 9 синонімічних пар, що складаються з питомого польського слова та його диференційного відповідника (-ів), напр. dziadek ~ dziaduńko 'дідусь'; mąż ~ człowiek 'чоловік'; synowa ~ niewiastka 'невістка', які можуть виступати в мовленні одного респондента або різних. Порівняння з іншими польськими діалектами в Україні показало, що з 44 проаналізованих слів 38 слів використовуються також і в інших місцевостях, що становить більше 86 %. Лише кілька лексем не були зареєстровані в інших польських діалектах, хоча там вживаються інші запозичення з такими ж значеннями.

Ключові слова: родинні зв'язки, польська мова в Україні, питома польська лексика, запозичення

НАЗВАНИЯ РОДСТВЕННЫХ СВЯЗЕЙ В ДРОБНО-ШЛЯХЕТСКОМ СЕЛЕ СЯБЕРКА НА ЖИТОМИРЩИНЕ

О. В. Захуцкая

Аннотация. В статье представлена «семейная» лексика, которая используется поляками, живущими в небольшом дробно-шляхетском селе Сяберка на Житомирщине в сравнении с соответствующей лексикой некоторых соседних польских говоров. Проанализированы 44 слова, в том числе заимствования из украинского и/или русского языков, напр. diad'ko ◇ укр. дідько; nieboha ◇ укр. небіла; semia ◇ укр. діал. сім'я (літ. сім'я, пор. рос. семья), и исконные польские, напр. córka 'дочь', ojciec 'отец', zięć 'зять'. Это первая попытка описать всю лексику в пределах одной тематической группы и показать ее использования разными людьми. Определены 9 синонимических пар, состоящих из исконного польского слова и его дифференциального аналога (-ов), напр. dziadek ~ dziaduńko 'дедушка'; mąż ~ człowiek 'муж'; synowa ~ niewiastka 'невестка', которые могут выступать в речи одного респондента или разных. Сравнение с другими польскими диалектами в Украине показало, что из 44 проанализированных слов 38 слов используются также и в других местностях, что составляет более 86 %. Лишь несколько лексем не были зарегистрированы в других польских диалектах, хотя там используются другие заимствования с такими же значениями.

Ключевые слова: родственные связи, польский язык в Украине, исконно польская лексика, заимствования